

Askolan esiopetuksen opiskeluhooltosuunnitelma

Tämä Askolan esiopetuksen opiskeluhooltosuunnitelma on koottu valtakunnallisen esiopetussuunnitelman perusteiden luvun kuusi mukaisesti ja on täydentävä osa Askolan esiopetussuunnitelmaa. Tässä asiakirjassa valtakunnallisen esiopetussuunnitelman *perusteteksti* erottuu kursivoituna.

Paikallisesti päätettävät asiat ja opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma

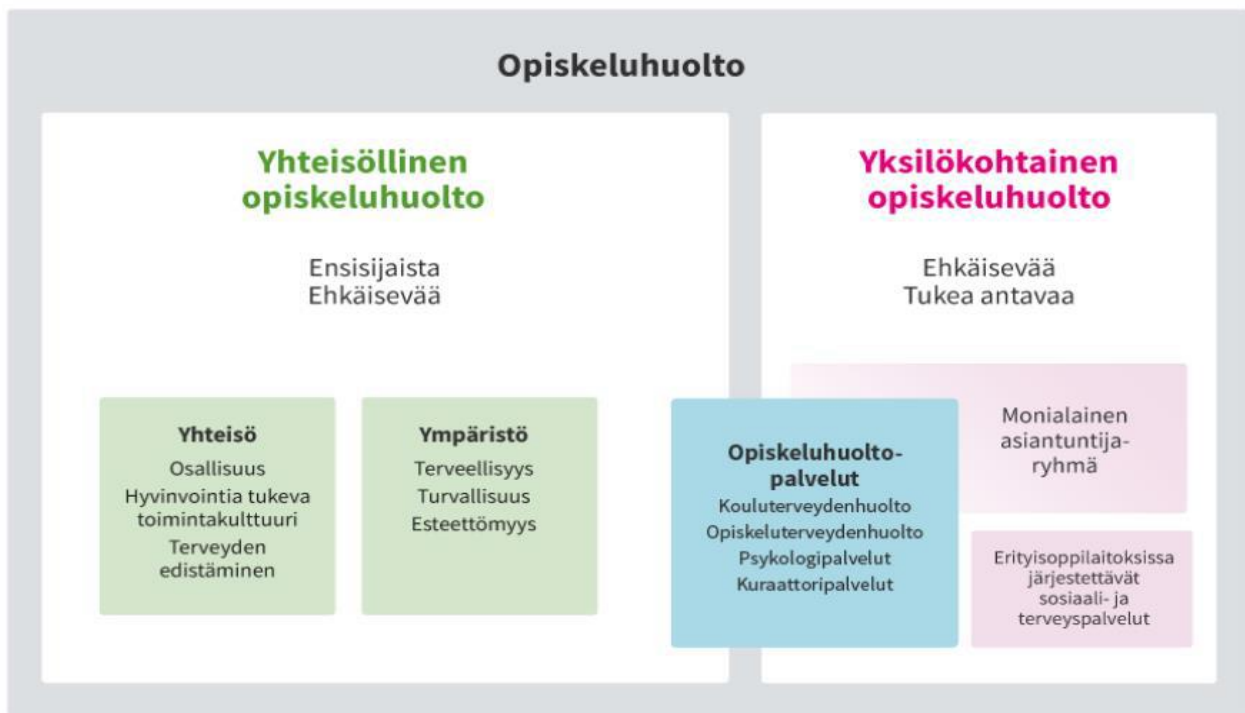
Opetuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamiseksi opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma. Järjestäjäkohtaisen opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä. Opiskeluhooltosuunnitelma laaditaan yhteistyössä esiopetuksen ja opiskeluhooltopalvelujen henkilöstön, lasten ja heidän huoltajiensa kanssa. Hyvinvointialueella on terveydenhuoltolain mukainen yhteistyövelvoite opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman valmistelussa.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma korvaa opiskeluhoollon osalta paikallisen opetussuunnitelman. Se sisältää opetuksen järjestäjäkohtaisesti määritellyt opiskeluhooltotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta) sekä esiopetusyksikkökohtaisesti tarkennetut tiedot asiakokonaisuuksista 1-5. Opetuksen järjestäjän tulee kuvata opiskeluhooltosuunnitelmassa, miten suunnitelman toteutumista esiopetusyksiköissä seurataan ja tarkistetaan tarvittaessa.

Opetuksen järjestäjän tulee valmistella kutakin koulutusmuotoa koskevan määräyksen mukainen opiskeluhooltosuunnitelma. Opetuksen järjestäjä päättää paikallisesti, miten tarvittavat tiedot asiakokonaisuuksista kootaan ja miten esiopetusyksiköiden toimintaa niiden avulla ohjataan. Opiskeluhooltopalvelujen osalta tämä tehdään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Suunnitelma liitetään kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten suunnitelmassa on esiopetusyksikkökohtaisesti seuraavat tiedot (asiakokonaisuudet 1-5, myöhemmin tekstissä):

Opiskeluhoolto on kokonaisuus, joka jakautuu yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon.

Lähde: <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/opiskeluhoolto>

Yhteisöllinen opiskeluhoolto on ensisijaista, ehkäisevää, tukea-antavaa ja kuuluu kaikille. Lapsilla on oikeus tarvittaessa myös yksilöllisiin opiskeluhoitopalveluihin, joita ovat lastenneuvolan terveydenhoitaja, lääkäri, psykologi ja kuraattori. Askolassa opiskeluhoitoa toteutetaan esiopetuksen, opetustoimen ja Itä -Uudenmaan hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä lasten, huoltajien ja tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa.

Yksittäistä lasta koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa opiskeluhoitoryhmässä. Opiskeluhoitoryhmän kutsuu koolle varhaiskasvatuksen erityisopettaja.

Monialaisessa opiskeluhoitoryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi ikäryhmälle suunnattuja terveydenhoitopalveluja (terveydenhoitaja, lääkäri) sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan, kun käsiteltävä asia edellyttää. Tarvittaessa huoltajien luvalla asian käsittely voidaan viedä Itä- Uudenmaan Hyvinvointialueen Varhaisen tuen tiimiin (VaTu -tiimi). Tiimi on monialainen varhaisen tuen työryhmä, joka kokoontuu tarvittaessa ja jonka jäseniä ovat perheohjaajat, sosiaalityöntekijät, psykologi, psykiatrinen sairaanhoitaja ja lääkäri. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja, esiopetuksen opettajat ja lapsen huoltajat voivat myös tarpeen vaatiessa osallistua VaTu -tiimiin. Kuraattori käy esiopetusryhmissä kaksi kertaa lukuvuoden aikana tutustumassa esiopetusryhmän lapsiin ja pitää heille oppituntikokonaisuudet ystävyydestä ja kouluun liittyvistä aiheista.

Kunnan opiskeluhoollon ohjausryhmän tehtävänä on vastata Askolan opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Kunnan opiskeluhoitoryhmä laatii vuosittain toimintasuunnitelman ja kokousaikataulun. Kokouksista laaditaan muistio. Askolassa

opiskeluhooltosuunnitelma ja paikallinen esiopetussuunnitelma liitetään kunnan Lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan, jota arvioidaan säännöllisesti.

Askolan kunnan varhaiskasvatuksen/esiopetuksen ympäristöön liittyviin, yksikkökohtaisiin turvallisuuskansioihin ja pelastussuunnitelmaan (erillinen asiakirja) sisältyvät mm. päiväkodin/esiopetuksen tiedot, turvallisuuteen ja esteettömyyteen liittyvät vastuut sekä viestintä- ja tiedotusohje, päiväkodin/esiopetuksen ennakoitavat vaaratilanteet ja niiden ehkäiseminen (riskikartoitukset), henkilöstön turvallisuuskoulutus (perehdytys ja turvallisuuskävely), toimintaohjeet (mm. hätäilmoitus, lääkkeiden antaminen, lapsen katoaminen ja tapaturmat), poistumissuunnitelma ja päiväkodin/esiopetuksen pohjapiirros. Liitteinä turvallisuuskansiossa on Askolan kunnan kriisitoiminta- ohje, aluekartat, selvitys lapsen karkaamisesta, Askolan kunnan sisäinen vahinkoilmoituspohja, retkisuunnitelma, lapsen yksilöllisen lääkehoitosuunnitelman pohja, riskienhallinta-analyysit, turvallisuusilmoitus sekä pelastusviranomaisen tarkastukset / raportit

1) Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhooltopalveluista

Arvioon opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhooltopalveluista (ikäryhmälle tarkoitetut neuvolapalvelut sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) kootaan tiedot kultakin esiopetusyksiköltä. Tiedot ilmoitetaan opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelmassa opiskeluhooltopalvelujen ammattilaisten henkilötyövuosina. Arvioilla varmistetaan opiskeluhooltopalvelujen riittävyys huomioiden lasten ja esiopetusyksiköiden tarpeet, terveystarkastusten ja henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määräajassa.

Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta

Arvioon kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhooltotyössä sekä opiskeluhoollon yhteistyössä tarvittavat resurssit. Kokonaistarpeen arviossa huomioidaan esimerkiksi esiopetusyksiköiden määrä ja esiopetuksen lapsimäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Arviossa huomioidaan lisäksi esimerkiksi oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukea tarvitsevien sekä maahanmuuttotasaustaisten lasten lukumäärät ja osuudet.

Arvio käytettävissä olevista opiskeluhooltopalveluista

Opetuksen järjestäjän arviossa käytettävissä olevista opiskeluhooltopalveluista ilmoitetaan kaikkien opiskeluhooltopalvelujen ammattilaisten (ikäryhmälle tarkoitetut neuvolapalvelut sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) henkilötyövuodet.

1.1) Arvio Askolan opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhooltopalveluista

Askolan esiopetuksessa on käytössä ” Arvio opiskeluhoollon nykyisestä resurssista ja tarpeesta” - taulukko. Kyseiseen kaavakkeeseen on kuvattu opiskeluhoollon palvelut ja taulukkoon kirjataan esiopetusyksikkökohtaisesti tiedossa olevat tarpeet sekä arviot resursseista ja tulevista tarpeista. Taulukko täytetään keväisin esiopetuksesta vastaavan päiväkodin johtajan ja esiopetusryhmissä toimivien varhaiskasvatuksen opettajien yhteistyönä.

Opiskeluhuollon toimija / palvelu / Askolan esiopetus	A) Nykyinen resurssi (lukuvuosi 20__-20__) kokonaistilanne henkilötyövuosina (HTV) 1 pvä = 0,2 100% työaika = 1	B) Arvio nykyisestä riittävydestä: -yksilön tapaamiset -monialaiset yksilölliset työryhmät - lakisääteiset (kuten tarkastukset)	C) Arvio nykyisestä riittävydestä: Yhteisöllinen opiskeluhoito -työ -kokoukset -yhteinen kehittäminen	D) Arvio nykyisestä riittävydestä: Muu yhteistyö -pedagogisen tuen asioissa - huoltajayhteistyö -työ -konsultaatiot	E) Arvio: kokonaisresurssin tarve henkilötyövuosina (HTV) lukuvuodeksi 20__-20__
Kuraattori	+	+	+	+	+
Psykologi	+	+	+	+	+
Huomioita:					
Neuvolan terveydenhoitaja	+	+	+	+	+
Huomioita:					
Neuvola lääkäri	+	+	+	+	+
Huomioita:					
OPPILASMÄÄRÄ:					
Karpalon Esiopetus	+				+
Sateenkaaren Esiopetus	+				+
Tiilään Esiopetus	+				+
RT / LT / S2:					
Karpalon Esiopetus	+				
Sateenkaaren Esiopetus	+				
Tiilään Esiopetus	+				
MUUT HUOMIOT:					

Taulukko: Arvio opiskeluhoollon nykyisestä resurssista ja tarpeesta

Neuvolan terveydenhoitajan osallistuu esiopetusikäisten lasten ikäkausitarkastuksiin, opiskeluhuollon monialaisiin työryhmiin, tiedonsiirtoihin ja tarvittaessa VaTu-tiimiin. Terveydenhoitaja kirjoittaa myös läheteet toimintaterapiaan ja puheterapiaan. Psykologin palveluihin ohjaututaan oppilashuoltoryhmän kautta. Lääkäri kirjoittaa läheteet erikoissairaanhoidon, tekee lääkärintarkastuksen syksyllä koulun aloittaville lapsille ja osallistuu VaTu -tiimiin. Tarvittavat psykologin palvelut toteutuvat esiopetuksessa joko ostopalveluna tai Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen oman psykologin toimesta. Opiskeluhuollon resurssit painottuvat niihin esiopetuksen yksiköihin, joissa on enemmän tuen tarvetta.

2) Esiopetuksen toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi

Yhteisöllinen opiskeluhuolto on tärkeä osa esiopetuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Lasten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n (opetussuunnitelman mukainen ja opetuksen järjestäjän opiskeluhuolto) mukaisesti yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. Esiopetuksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu esiopetusyhteisön hyvinvoinnista.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan

- yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintatavat esiopetuksessa*
- esiopetusyksikkökohtaisten opiskeluhuoltoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat*

2.1) Esiopetuksen toimenpiteet Askolassa yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi

Yhteisöllisen opiskeluhuollon edistäminen ja toteuttaminen kuuluu kaikille esiopetuksessa työskenteleville aikuisille ja lasten hyvinvointia edistävälle tahoille. Askolan esiopetuksen yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän muodostavat esiopetuksen opettajat, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, päiväkodin johtajat, alakoulujen rehtorit ja/tai apulaisrehtorit ja monialaiset yhteistyökumppanit (neuvolan terveydenhoitaja/kuraattori/psykologi). Yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän tehtävä on yhteisön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnittelu, toteuttaminen, kehittäminen ja arviointi. Yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa, koolle kutsujana toimii esiopetuksesta vastaava päiväkodin johtaja. Tapaamisista kirjataan muistio. Yhteisöllisen opiskeluhuollon arjen käytänteet kuvataan esiopetuksen ja koulun toiminnallisessa yhteistoimintasuunnitelmassa (LIITE 1), joka täydennetään vuosittain.

3) Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhuolto)

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan ikäryhmälle tarkoitettuja neuvolapalveluja, opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä lasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhuoltoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa seurataan ja edistetään lapsen kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

Yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu esiopetuksessa huoltajan suostumukseen. Lapsen osallisuus ja toivomukset otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuihin hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- lapsen ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (ikäryhmälle tarkoitetut neuvolapalvelut, kuraattori- ja psykologipalvelut)
- yksittäisen lapsen tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, huoltajan suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen
- opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitorekisterille
- lapsen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet esiopetuksessa

3.1) Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)

Askolassa

Esiopetushenkilöstö tai opiskeluhoollon henkilöstöön kuuluva, joka arvioi lapsen olevan tuen tarpeessa on velvollinen ottamaan yhteyttä terveydenhoitajaan, psykologiin tai kuraattoriin yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa. Lasta itseään tulee kuulla hänen ikänsä ja kehitystasonsa huomioiden. Lapsi voi myös osallistua häntä koskevan asian käsittelyyn ellei osallistumista arvioida hänelle haitalliseksi. Tarvittaessa asian käsittely voidaan viedä Itä- Uudenmaan Hyvinvointialueen VaTu -tiimiin.

Askolassa yksittäistä lasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhoitokertomus, jonka vastuuhenkilönä on varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Opiskeluhoitokertomus arkistoidaan lukuvuoden päätteeksi Wilmassa. Opiskeluhoitorekisteriä ylläpitää koulutuksen järjestäjä.

Yksilöllisen opiskeluhoollon tiedonsiirrot Askolassa

Yksilölliseen opiskeluhooltoon liittyvät tiedot siirretään huoltajan kanssa yhteistyössä. Näiden tietojen siirtämisessä suositellaan yksilöllisen tiedonsiirtopalaverin (monialainen oppilashuoltoryhmä) hyödyntämistä.

Huoltajien vastuu

Huoltajan vastuulla on lapsen terveyteen ja lääkitykseen liittyvät asiat, kuten terveydenhuollossa laaditut lausunnot, lääkehoitosuunnitelmat, allergiatiedot ja tiedot terapioista. Huoltajat toimittavat kyseiset asiakirjat kouluterveydenhooltoon / kouluun tai niiden siirrosta sovitaan huoltajien kanssa erikseen.

Esiopetuksesta tapahtuva tiedonsiirto

- Esiopettaja vastaa tiedonsiirtolomakkeen täyttämisestä Wilmassa yhteistyössä huoltajien kanssa. Tiedonsiirtolomake siirtyy koululle Wilmassa koulun alkaessa. Keväällä pidetään tiedonsiirtopalaveri, johon osallistuvat mm. esiopettaja, alkuopettaja (jos tiedossa), rehtorit, ja erityisopettaja sekä kouluterveydenhoitaja.
- Tarvittaessa pidetään varhaiskasvatuksen erityisopettajan koolle kutsuma, moniammatillinen yksilöllinen siirtopalaveri, jossa lapsen huoltajat ja alkuopettaja sekä muut tarvittavat tahot ovat läsnä (esim. kouluterveydenhoitaja, terapeutti, koulun rehtori, päiväkodin johtaja). Palaverista kirjataan kummankin tahon toimesta, omat tarvittavat muistiot.
- Voimassa olevat tukea koskevat päätökset ja niissä päätetyt asiat siirretään välttämättömänä tietona Wilman kautta suoraan koululle koulun alkaessa.
- Mahdolliset asiantuntijalausunnot siirretään kouluun huoltajan luvalla tai huoltajan kautta.
- Mikäli lapsi vaihtaa esiopetusyksikköä kesken vuoden siirretään salassapidon estämättä (Pol 40-41§) välttämättömät tuen saamiseksi tarvittavat tiedot. Lausunnot ja esiopetuksen oppimissuunnitelmien/vasun kopiot siirretään joko huoltajan erillisellä luvalla tai siten, että huoltaja toimittaa ne itse seuraavaan esiopetuspaikkaan tai kouluun.

4) Yhteistyön järjestäminen lasten ja heidän perheidensä sekä esiopetuksessa työskentelevien ja muiden lasten hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhoito on kaikkien esiopetuksessa työskentelevien ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lasten, huoltajien, esiopetuksen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhoollissa keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- lasten, huoltajien, esiopetuksen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimisessa ja yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamisessa
- esiopetuksen ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä
- opiskeluhoollon monialainen yhteistyö oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä
- yhteistyö esiopetuksen ja muiden lasten hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten perheneuvola, lastensuojelu ja erikoissairaanhoito
- yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen lapsille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille

4.1) Yhteistyön järjestäminen Askolassa lasten ja heidän perheidensä sekä esiopetuksessa työskentelevien ja muiden lasten hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Askolassa opiskeluhoito järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja Itä- Uudenmaan Hyvinvointialueen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus ottaen huomioon lasten tuen tarpeet. Askolan esiopetuksessa käydään yhdessä läpi opiskeluhoitoon liittyviä asioita monissa olemassa olevissa kokousrakenteissa lukuvuosittain. Esiopetusyhteisön tai lasten hyvinvoinnissa havaittuihin huolenaiheisiin etsitään ratkaisuja yhdessä huoltajan kanssa. Opiskeluhoillon periaatteista ja toiminnasta tiedotetaan huoltajien illassa ja Wilmassa sekä henkilöstön työhön perehdyttämisen yhteydessä. Askolassa esiopetuksen opiskeluhoillon yhteistyötahoja ovat muun muassa Itä- Uudenmaan Hyvinvointialueen lastensuojelu, erikoissairaanhoido, perheneuvola, perhetyö, puheterapia ja fysioterapia.

Esiopetus on päiväkodin johtajan johdolla vastuussa yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoillon periaatteiden ja menettelytapojen tiedottamisesta lapsille ja huoltajille. Päiväkodin johtaja tiedottaa myös niitä yhteistyötahoja, joiden kanssa esiopetus tekee luontevasti yhteistyötä. Opiskeluhoillon toimijat tiedottavat omasta tehtäväkuvastaan, saavutettavuudestaan ja yhteystiedoistaan huoltajille, opetushenkilöstölle sekä tarvittaville yhteistyötahoille. Esiopetus huolehtii opiskeluhoillon toimijoiden ajantasaisista yhteystiedoista siten, että ne ovat näkyvillä esiopetusyksiköissä.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue vastaa alueensa jäsenkuntien sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä 1.1.2023 alkaen. Hyvinvointialueen tavoitteena on turvata alueen asukkaille laadukkaat, tasa-arvoiset ja asiakaslähtöiset sosiaali- ja terveyspalvelut. Jäsenkuntia ovat Askola, Lapinjärvi, Loviisa, Myrskylä, Porvoo ja Pukkila.

5) Suunnitelmat lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Lapsella on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus. Turvallisuuden varmistaminen edellyttää opetuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista esiopetusyksiköiden kanssa. Opetuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

Suunnitelmat lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan erikseen toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet. Suunnitelmassa kuvataan opettajan, päiväkodin johtajan tai rehtorin velvoite ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai matkalla esiopetukseen tai kotiin tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan lapsen huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Lisäksi kuvataan toimintatavat tukea tarvitsevan lapsen (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhoitopalveluihin. Kuvaus yhteistyöstä huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja/tai poliisille ovat osa suunnitelmia.

Kriisisuunnitelma (suunnitelma kriisi-, uhka- ja vaaratilanteiden varalle)

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmaan sisältyy kriisisuunnitelma, jossa kuvataan toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa kuvataan kriisitilanteiden ehkäisy, niihin

varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan tämän kokonaisuuden johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako. Suunnitelmassa kuvataan sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä opetuksen järjestäjän ja esiopetuksen välisen tiedottamisen periaatteet. Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset sekä psykososiaalisen tuen järjestämisen periaatteet.

5.1) Suunnitelmat lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Suunnitelmat lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

- Askolassa varhaiskasvatuksella ja esiopetuksella on yhteinen suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä, joka täydennetään ryhmäkohtaisesti (LIITE 2).

Kriisisuunnitelma (suunnitelma kriisi-, uhka- ja vaaratilanteiden varalle)

- Askolan varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa on laadittu oma kriisisuunnitelma kriisi-, uhka-, ja vaaratilanteiden varalle. Askolan esiopetuksessa noudatetaan Askolan kunnan kriisitoimintaohjetta ja Askolan varhaiskasvatuksen kriisitoimintaohjetta, jotka ovat erillisinä liitteinä yksikkökohtaisessa pelastussuunnitelmassa. Turvallisuuden edistämiseen kuuluvat myös esiopetuksen kuljetuksia, tapaturmien ehkäisyä ja tietoturvallisuutta koskevat toimintatavat sekä rakennuksen, tilojen ja välineiden kunnan ylläpito. Turvallisuuskävely suoritetaan ja riskienhallinta-analyysit tarkistetaan ja päivitetään vuosittain aina uuden toimintakauden alettua. Suunnitelmat ovat erillisiä asiakirjoja, eikä niitä ole sisällytetty esiopetuksen opiskeluhoitosuunnitelmaan.

LÄHTEET:

Askolan esiopetussuunnitelma 2024

Askolan varhaiskasvatuksen laatukäsikirja (1.8.2023)

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014:

<https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-service/api/dokumentit/9658568>

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 muutos (OPH-1090-2022)

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 muutos (OPH-4607-2022)

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2024 muutos (OPH-533-2025)

Mäntsälän esiopetuksen opiskeluhoitosuunnitelma 2023

Oppilas- ja opiskeluhoitolaki (1287/2013) 24§ 1.mom.

LIITTEET:

LIITE 1: Esiopetuksen ja koulun yhteistoimintasuunnitelma

LIITE 2: Askolan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

ESIOPETUKSEN JA KOULUN YHTEISTOIMINTASUUNNITELMA

ASKOLAN KUNTA

Osaaminen ja elämänlaatu palvelualue

PERUSTIEDOT

1. Alueen kuvaus

Askola sijaitsee Itä-Uudellamaalla, asukkaita on n. 5000. Askolan päätaajamat ovat Kirkonkylä ja Monninkylä, joissa asuu paljon lapsiperheitä. Askola on muuttovoittoinen kunta. Askolan kunnassa toimii kolme esiopetusryhmää. Esiopetusryhmät toimivat päiväkotien yhteydessä Kirkonkylällä, Monninkylässä ja Tiiläessä.

Karpalon päiväkotia/Esiopetus sekä Askolan alakoulu sijaitsevat Askolan Kirkonkylässä. Karpalon päiväkodissa on kolme päiväkotiryhmää ja yksi esiopetusryhmä. Askolan alakoulussa on vuosiluokat 1-6. Kirkonkylässä sijaitsee mm: Askola Areena, kirkko, kirjasto, terveyskeskus ja kauppa.

Sateenkaaren päiväkotia/Esiopetus ja Monninkylän koulu sijaitsevat Monninkylässä. Sateenkaaren päiväkodissa on neljä päiväkotiryhmää ja yksi esiopetusryhmä. Monninkylän koulussa on vuosiluokat 1-6. Monninkylässä sijaitsee mm. urheilu- ja tennis- yms kenttä, kauppa, nuorisoseurantalo Helkamäki, maauimala sekä hyvä metsäretkipaikka.

Tammenterhon päiväkotia/Esiopetus sijaitsee Tiiläessä, Juornaankylän koulu Juornaankylässä ja Särkijärven koulu Särkijärvellä. Kouluissa on vuosiluokat 1-6. Tammenterhon päiväkotia/Esiopetus on kunnostettu vanhasta koulurakennuksesta viihtyisäksi ja tiloiltaan monipuoliseksi. Tammenterhon päiväkodissa on kaksi päiväkotiryhmää ja yksi viskari/eskariryhmä. Tiiläessä luonto ja vesistö on lähellä mahdollista näin erityisesti luonnossa oppimisen eri menetelmien käytön oppimisen välineinä.

2. Jatkuvuus esiopetuksesta perusopetukseen

Karpalon esiopetusryhmän lapset siirtyvät pääsääntöisesti Askolan alakoulun ensimmäiselle luokalle, Sateenkaaren esiopetusryhmän lapset Monninkylän koulun ensimmäiselle luokalle ja Tammenterhon esiopetusryhmän lapset joko Särkijärven tai Juornaankylän koulun ensimmäiselle luokalle.

Poikkeustapauksia kaikkien lasten sijoittumisen osalta ovat mm. mahdollinen pienryhmäopetuksen tarve sekä kuljetusoppilaiden asuinpaikka.

3. Tiedonsiirron periaatteet esiopetuksen ja koulun välillä

Kuvaus tiedonsiirron periaatteista esiopetuksen ja koulun välillä on kuvattu Askolan kunnan esiopetussuunnitelmassa (luku 3/5).

4. Yhteistyö esiopetuksen ja koulun välillä

¤ Tavoitteenamme on hyödyntää moniammatillisen tiimimme taidot ja suunnitella yhteistä toimintaa esiopetusikäisille lapsille sekä koululaisille.

¤ Tavoitteenamme on esiopetusvuoden aikana esiopetusikäisen lapsen tutustuttaminen koulun työ- ja toimintatapoihin sekä koulun opettajiin ja kouluun ympäristönä.

¤ Esi- ja alkuopetuksen yhteiset tiimipalaverit

¤ Esi- ja alkuopetuksen yhteistyövuosisuunnitelman (yhteistoimintasuunnitelma) koonti syyskuun aikana.

¤ Esi- ja alkuopetuksen yhteistä arviointia menneestä toimintakaudesta ja alustavaa suunnittelua seuraavasta toimintakaudesta toukokuun aikana, jolloin mm. vuosittain tarkistettavan osan täyttäminen.

¤ Esiopetuksen opettajat ja kummiluokan opettaja (5lk) sopivat yhdessä tulevan lukukauden yhteistyöstä alkusyksyn aikana. Suunnitelmaa tarkistetaan lukuvuoden aikana. Kummitoiminnan avulla luomme ystävyyssuhteita esiopetusikäisten lasten ja 5-luokkalaisten välille. Kummitoiminta jatkuu myös koulun alettua.

¤ Kouluun tutustumispäivä järjestetään huhtikuussa/toukokuussa.

¤ Yhteisten teemapäivien aikana toimimme erilaisissa ryhmissä. Näin lapset tutustuvat toisiinsa ja oppivat tekemään yhteistyötä eri-ikäisten lasten kanssa.

⊕ Koulukuraattori käy esiopetusryhmissä tutustumassa esiopetusikäisiin lapsiin kaksi kertaa lukuvuoden aikana. Teemoina ystävyys ja koulun aloittaminen.

VUOSITTAIN TARKISTETTAVAT JA TÄYDENNETTÄVÄT TIEDOT

I . Yhteystiedot (esiopetuksen ja koulun vastuuhenkilöt)

Yksikkö; Ryhmän nimi ja osoite

Puhelin: 040-7552905

Sähköposti: @askola.fi

Esiopetuksen opettaja: nimi

Koulun nimi; osoite

Puhelin: Rehtori (nimi ja puhelinnumero)

Sähköposti: @askola.fi

Koulun opettajat;

2. Toimintakauden teemat & projektit

¤

¤

¤

¤

3. Vuosikello

Toimintakaudelle erikseen sovittavat tapaamiset, tapahtumat, koulutukset, laajemmat alueelliset tapaamiset / tapahtumat, yhteisen toiminnan työnjako ja vastuuhenkilöt

ESIOPETUKSEN JA KOULUN VÄLINEN YHTEISTYÖ

TOIMINTAKAUSI:

Vastuuhenkilöt:

Esiopetuksen opettaja: Nimi

Luokanopettajat: Nimi/nimet

Yhteistyön tarkoituksena on erilaisten teemapäivien järjestäminen sekä lapsen kouluun siirtymisen kynnyksen madaltaminen tutustumalla koulun tiloihin, pihaan ja kouluarkeen.

Suunniteltu yhteistyö:

☐

☐

☐

☐

☐

☐

Tänä vuonna toteutunut yhteistyö:

☐

☐

☐

☐

☐

☐

☐

LIITE 2

KIUSAAMISEN, VÄKIVALLAN JA HÄIRINNÄN EHKÄISYN JA PUUTTUMISEN SUUNNITELMA

Askolan varhaiskasvatus ja
esiopetus

Johdanto

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) ja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) mukaan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tavoitteena on tukea lasten turvallisuuden tunnetta, antaa heille valmiuksia pyytää ja hakea apua sekä toimia turvallisesti erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Lasta tulee suojata kiusaamiselta, väkivallalta ja muulta häirinnältä ja lapsella on oikeus saada lohdutusta sitä tarvitessaan. Lapsella on oikeus turvallisiin leikki- ja oppimisympäristöihin. Varhaiskasvatus- ja esiopetustoiminnan lähtökohtana on lasten ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa.

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa pidetään huolta koko yhteisön fyysisestä, psyykkisestä, sosiaalisesta ja pedagogisesta turvallisuudesta. Pedagoginen turvallisuus muodostuu turvallisesta kasvu- ja oppimisympäristöstä, siinä toimivista lapsista ja aikuisista sekä heidän välisistensä verkostoista ja toiminnoista. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa ei sallita kiusaamista, väkivaltaa eikä häirintää. Epäkohdat tunnistetaan, niihin puututaan ja niitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti osana toimintakulttuurin kehittämistä. (<https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/hairinnan-ennaltaehkaisy-ja-puuttuminen>)

Tässä suunnitelmassa on tietoperustaa kiusaamisesta, väkivallasta ja häirinnästä (erillinen kappale) sekä suunnitelma niiden ehkäisystä, puuttumisesta ja seurannasta Askolan varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Suunnitelmassa sana kiusaaminen pitää sisällään myös väkivallan kiusaamisen yhtenä muotona (fyysinen kiusaaminen). Suunnitelma on luettavissa Askolan kunnan nettisivuilla.

Mitä kiusaaminen on (<https://www.oph.fi/fi/ei-kaikelle-vakivallalle>)

Kiusaamisella tarkoitetaan tahallista, toistuvaa ja pitkäkestoista toimintaa. Kiusaaminen voi olla yhden lapsen suorittamaa, toista lasta alistavaa toimintaa, mutta yleensä se on ryhmäilmiö, johon liittyy aseman tavoittelua ryhmässä toista alistaen. Kiusatuksi joutunut ei pysty yleensä puolustautumaan tai vaikuttamaan saamaansa kohteluun. Kiusaamisen vuoksi lapsi voi tuntea itsensä muita huonommaksi, uhatuksi, arvottomaksi ja torjutuksi.

Kiusaaminen voi olla joko suoraa tai epäsuoraa, - fyysistä, sanallista tai psyykkistä ja siihen liittyy aina vallankäyttö. Fyysisen kiusaamisen muotoja ovat mm: lyöminen, potkiminen, kamppaaminen, esteenä oleminen, vaatteiden repiminen, nipistely, kivien ja hiekan heittäminen sekä leikkien sotkeminen. Sanallisen kiusaamisen muotoja ovat: haukkuminen, nimittely, hännäminen, lälättäminen sekä vaatteiden ja hiusten ym. kommentointi. Psyykkisen kiusaamisen muotoja ovat: uhkailu, manipulointi, kiristäminen, ilveily ja ilmeily, poissulkeminen, leikin sääntöjen muuttaminen, selän takana puhuminen ja puhumatta jättäminen.

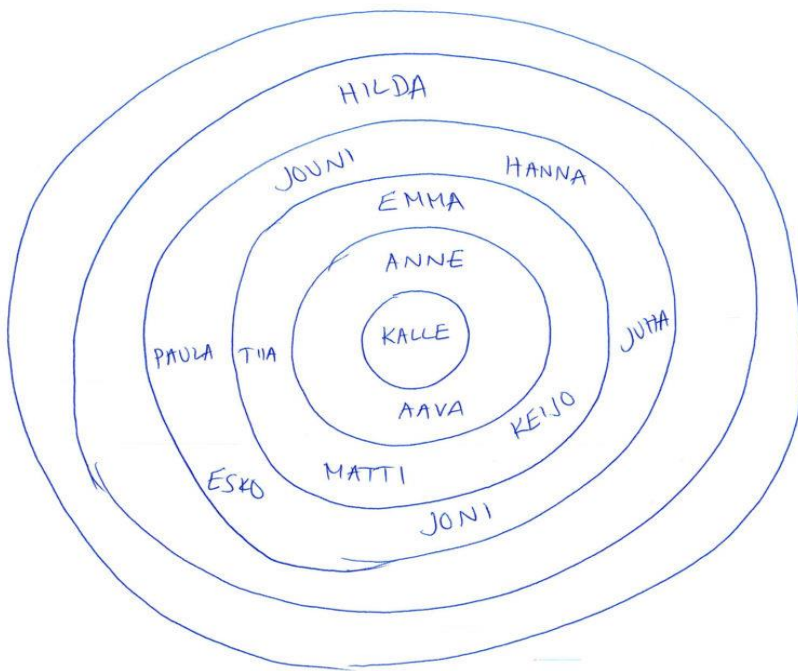
Ristiriitojen selvittäminen ja tunnetaitojen harjoittelu aikuisen tuella ikätasoisesti, kuuluu sosiaalisten taitojen harjoitteluun. Erimielisyydet ja niistä johtuvat riidat eivät ole kiusaamista, mutta toistuessaan ja pitkään jatkuessaan niistä saattaa tulla sitä. Tällaisissa tilanteissa lapsen oma kokemus kiusaamisesta ja kyky arvioida tapahtunutta on otettava huomioon.

Kiusaamisen huomaaminen ja tunnistaminen

Kiusaamisen huomaamisessa ja tunnistamisessa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilöstöllä on keskeinen rooli. Kiusaamiskäsitettä käydään lasten kanssa läpi ikä- ja kehitystaso huomioiden. Tasavertaisten kaverusten erimielisyydet eivät aiheuta toisessa pelkotiloja tai tiettyjen henkilöiden ja tilanteiden välttelyä. Mikäli lapsi kokee jonkin asian kiusaamiseksi, pitää se selvittää välittömästi, ja siihen pitää myös puuttua.

Askolassa käytämme tarvittaessa sosiogrammia työvälineenä, ryhmadynamiikan, lasten ja aikuisten välisten sosiaalisten suhteiden kartoittamisessa. Sosiogrammin voi tehdä lasten keskinäisistä suhteista tai jokainen aikuinen omasta suhteestaan ryhmänsä lapsiin. Sosiogrammi paljastaa, jäävätkö aina tietyt lapset kaverisuhteiden ulkopuolelle ja siitä näkee myös, perustuvatko lasten ystävyysuhteet esimerkiksi sukupuoleen, kielitaitoon tai ikään. Sosiogrammin tulosten perusteella voimme miettiä millaisilla toimilla voimme tukea ryhmäytymistä ja kaveritaitoja.

Sosiogrammit voivat olla ulkonäöllisesti monenlaisia, alla esimerkki yleisesti käytetystä sosiogrammista.

Kiusaamisen ehkäisy Askolan varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa

Varhaiskasvatus- ja esiopetuspalveluissa lasten ja yhteisön turvallisuus on koko henkilöstön vastuulla. Tavoitteena on, että kiusaaminen ei pääsisi edes alkamaan. Lasten tunnesäätelyn kehittymistä tuetaan ja lasten kanssa opetellaan tunnistamaan ja ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti. Lapsia ohjataan yksilöinä ja ryhmänä ottamaan vastuuta omasta käyttäytymisestään ja siitä, että ryhmässä ei kiusata tai syrjitä, tai aiheuteta vaaraa muille. Lasten osallistuminen oppimisyhteisön ja -ympäristön rakentamiseen edistää turvallisuutta ja hyvinvointia. Lasten sensitiivinen kohtaaminen, aikuisen läsnäolo ja myönteinen kokemus kuulluksi ja nähdyksi tulemisesta vahvistavat lasten turvallisuuden tunnetta. Henkilöstön tehtävä on luoda varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen ryhmiin sellainen ilmapiiri, jossa lapsi uskaltaa tulla kertomaan hänelle tapahtuneista asioista aikuisille. Kiusaamisen ennaltaehkäisyssä tärkeää on oikeudenmukaisuus, tilanteiden sanoittaminen ja tunnetaitojen opettelu sekä lasten tasa-arvoinen kohtaaminen.

Kiusaamisen ehkäisyn keinoja varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa ovat mm.

- Turvallisen ympäristön ja ilmapiirin luominen
- Arjessa tapahtuva havainnointi, ohjaaminen ja osallistuminen
- Tapa- ja moraalikasvatus
- Tasa-arvon edistäminen
- Yhteistyö varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, vanhempien/huoltajien sekä lasten ja nuorten turvallisuutta
- Sosiaalisemotionaalisten taitojen harjoittelu
- Lapsen osallistaminen ja kuuleminen
- Lapsen itsetunnon vahvistaminen
- Erilaisuuden arvostaminen

ja hyvinvointia tukevien tahojen kanssa (neuvola- ja opiskeluhoito- ja muut terveydenhuoltopalvelut,

lastensuojelu ja muu sosiaalitoimi, poliisi ja järjestöt)

Lapsiryhmän aikuiset suunnittelevat, ennakoivat ja arvioivat toimintaansa mahdollisten kiusaamistilanteiden ehkäisemiseksi. Tiimipalavereissa käydään keskustelua kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelmasta osana ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelua. Täytetty kaavake (Liite 1) liitetään osaksi ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaa.

Kiusaamiseen puuttuminen, selvittäminen ja seuranta Askolan varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa

Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti. Mikäli lapsiryhmässä havaitaan kiusaamista, siihen puuttuminen aloitetaan yleensä ryhmän toimintatapojen kartoittamisesta ja muuttamisesta. Toimintatapojen tarkastelu tarjoaa usein myös yksilöille mahdollisuuden muuttaa omaa toimintaansa. Henkilöstön vastuulla on keskustella tilanteissa lasten kanssa siten, että ketään ei leimata tai syytetä. On tärkeää, että kaikkien tilanteessa mukana olleiden lasten kokemuksia ja ratkaisuehdotuksia kuullaan, ja ratkaisusta sovitaan yhdessä.

Kiusaamiseen puuttumisen, selvittämisen ja seurannan prosessi

- 1 Käsittelemme kiusaamistilannetta välittömästi asiaa koskettavien lasten kesken tutun aikuisen kanssa. Keskustelu käydään lapsen kehitys- ja ikätaso huomioiden.
- 2 Selvitämme yhdessä keskustellen ja tarvittaessa esimerkiksi piirtäen läpi mitä tilanteessa on tapahtunut ja mitä lapset tekivät ja miksi.
- 3 Arvioimme yhdessä, miten lapsen ei-toivottu käytös vaikutti toisiin, millaisia tunteita se herätti sekä keskustelemme, miten tilanne olisi voitu ratkaista paremmin ja kuinka jatkossa tulisi vastaavissa tilanteissa toimia. Tarvittaessa asiasta voidaan tehdä kirjallinen sopimus, jos henkilöstö arvioi sillä olevan enemmän painoarvoa lasten käyttäytymisen muuttumisessa toivottuun suuntaan.
- 4 Lasten huoltajille kerrotaan yhdessä lapsen kanssa tilanteeseen liittyvät asiat sekä se, kuinka tilanne on selvitetty ja miten vastaavanlaisiin tilanteisiin jatkossa puututaan. Jos kiusaaminen on jatkuvaa ja ryhmässä on puututtu tilanteeseen, mutta siitä huolimatta tilanne jatkuu ennallaan, kiusaamistilanteet ja niiden selvittäminen dokumentoidaan. Ylös kirjataan ainakin seuraavat asiat: tapahtuma-ajankohta, tapahtuman kulku, osallistuneet lapset, tilanteen ratkaisu/sopimus ja jatko työskentely/seuranta. Tapahtumista informoidaan huoltajia ja kirjaukset käydään läpi tiimipalaverissa.
- 5 Jos kiusaaminen edellä mainituista toimenpiteistä huolimatta jatkuu samojen lasten osalta, käsittelemme asiaa laajemmin yhdessä varhaiserityisopettajan, päiväkodin johtajan ja huoltajien kanssa. Haastavissa tilanteissa koolle voidaan tarvittaessa kutsua moniammatillinen tiimi asiaa käsittelemään. Palaverissa täytetään ”Kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään puuttuminen ja seuranta” -kaavake (Liite 2). Esiopetuksessa on mahdollisuus käyttää esiopetuksen opiskeluhuollon puuttumiskeinoja (ks. seuraava kappale).

Varhaiskasvatusyksikön henkilöstö tai päiväkodin johtaja ilmoittaa varhaiskasvatuksessa tai esiopetuksessa tapahtuneesta kiusaamisesta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan lapsen huoltajalle. Esiopetuksessa kiusaamistilanteen ratkaisemiseksi voidaan käyttää tarvittaessa perusopetuslain mukaisia puuttumiskeinoja <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kurinpitokeinot-ja-turvaamistoimenpiteet-perusopetuksessa> joita ovat arjessa opettajan

päätöksellä, ilman erillistä kirjallista päätöstä tapahtuva kasvatuskeskustelu (kirjataan), siivousvelvoite, esineiden tai aineiden haltuunotto, tavaroiden tarkastaminen, määräys poistumaan jäljellä olevaksi esiopetusajaksi (vanhemmat/hoitajat hakevat lapsen pois, tilanne kirjataan) tai oikeus poistaa oppilas esiopetustilasta aikuisen seurassa. Mahdollisista voimankäyttötilanteista tehdään kirjallinen selvitys. Päiväkodin johtajan erillisen kirjallisen päätöksen vaativat toimenpiteet ovat: esiopetuksen epääminen ja kirjallinen varoitus. Määräaikaisesta erottamisesta päättää opetuksen järjestäjän monijäseninen toimielin.

Kurinpitoa harkitessa tulee ottaa huomioon teon laatu sekä oppilaan ikä ja kehitystaso. Kurinpidollisia toimenpiteitä käytettäessä tulee oppilaalle/huoltajalle järjestää mahdollisuus Opetushallituksen määrittelemiin, eri tilanteissa tarvittaviin opiskeluhoitojen tukitoimenpiteisiin sekä mahdollisuus kuulluksi tulemiseen. Opetuksen järjestäjä seuraa kasvatuskeskustelun, kurinpitokeinojen ja turvaamis-toimenpiteiden käyttöä ja niiden kehittymistä.

Mikä on häirintää ja kuinka siihen puututaan

Häirintä yhdenvertaisuuden näkökulmasta ja siihen puuttuminen (<https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/hairinnan-ennaltaehkaisy-ja-puuttuminen>)

Yhdenvertaisuuslaissa kiellettyä häirintää on henkilön tai ihmisryhmän ihmisarvoa loukkaava käyttäytyminen, joka liittyy esimerkiksi ihonväriin, uskontoon, seksuaaliseen suuntautumiseen, ikään tai vammaisuuteen. Häirinnällä viitataan käyttäytymiseen, jolla luodaan henkilöä tai ihmisryhmää halventava, nöyryyttävä, uhkaava, vihamielinen tai hyökkäävä ilmapiiri.

Häirinnän lopettamiseksi on syytä keskustella sekä häirinnästä epäillyn lapsen että häirinnän kohteen kanssa. Myös huoltajat on otettava mukaan keskusteluihin, joiden tavoitteena on häirinnän loppuminen. Koska häirinnässä on määritelmällisesti kyse loukkaavan, uhkaavan tai vihamielisen ilmapiirin luomisesta, se vaikuttaa laajemmin koko varhaiskasvatusyhteisöön kuin ainoastaan häirinnän suoriin osapuoliin. Siksi häirinnän poistamiseksi on tärkeää keskustella turvallisemmasta varhaiskasvatusympäristöstä koko yhteisön kesken.

Häirintä tasa-arvon näkökulmasta ja siihen puuttuminen (<https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/hairinnan-ennaltaehkaisy-ja-puuttuminen>)

Sukupuoleen perustuva häirintä tarkoittaa epämiellyttävää käytöstä, joka liittyy henkilön sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun. Sukupuoleen perustuvaa häirintää voi ennaltaehkäistä varhaiskasvatuksessa sukupuolisensitiivisillä ja normitietoisilla toimintatavoilla sekä vahvistamalla lasten kaveritaitoja. Syrjiviä normeja tulee tunnistaa ja purkaa sekä aikuisten että lasten toimintatavoista.

Varhaiskasvatuksessa sukupuoleen perustuvaa häirintää ovat esimerkiksi

- tilanteet, joissa puhutaan halventavasti sukupuolista
- kiusaaminen, joka perustuu sukupuoleen
- toisen ihmisen sukupuoli-identiteetin kieltäminen

Seksuaalinen häirintä taas on epämiellyttävää seksuaalista käytöstä tai lasten altistamista ikään kuulumattomalle seksuaalisuudelle. Häirintä voi olla puhetta tai tekoja, jotka loukkaavat toisen koskemattomuutta tai liittyvät kehoon tai seksuaalisuuteen. Seksuaalista häirintää koetaan usein jo hyvin nuorena, joten lapsilla on hyvä olla tietoa omista oikeuksistaan ja taitoa puolustaa omia rajojaan. Varhaiskasvatuksessa seksuaalista häirintää voi ennaltaehkäistä vahvistamalla lasten tunne-, kaveri- ja turvataitoja.

Pienten lasten teoilla ei välttämättä ole seksuaalista intentiota, joten harvoin varhaiskasvatuksessa lasten välillä tapahtuneita asioita voi kutsua seksuaaliseksi häirinnäksi. Kuitenkin jokaisella lapsella on oikeus koskemattomuuteen. Suostumukseen liittyviä kysymyksiä voi harjoitella jo pienten lasten kanssa. On yhtä tärkeää osata kunnioittaa toisten rajoja kuin osata kertoa omista rajoistaan. Esimerkiksi leikit, joissa väkisin pussataan toista, eivät ole ok.

Joskus lasten seksuaalinen käytös voi herättää huolta aikuisissa. Suostumus on tärkeä avainsana, kun lapset toimivat yhdessä seksuaalissävytteisesti. Esimerkiksi saman ikäisten tai samassa kehitysvaiheessa olevien lasten välinen tutkimusleikki, johon lapset osallistuvat vapaaehtoisesti, ei tarvitse herättää huolta. Jos lapsi taas pyrkii tekemään seksuaalisia tekoja itselleen, toisille lapsille tai aikuisille tai seksuaalissävytteinen käytös on pakonomaista, väkivaltaista, ilotonta tai häiritsee muuta toimintaa, on huolen syytä herätä. Käytös voi kieltä siitä, että lapsi on kohdannut ikätasolleen sopimatonta seksuaalisuutta tavalla tai toisella.

Näissä tilanteissa

1. Pysy rauhallisena
2. Puutu häiritsevään käytökseen ja estä sen jatkuminen
3. Selitä lapselle, että näin ei voi toimia, koska esimerkiksi satuttaa tai häiritsee toisia lapsia tai itseään
4. Ota asia puheeksi työyhteisössä ja ohjaa tarvittaessa lapsi avun piiriin
5. Konsultoi tarvittaessa pienellä kynnyksellä perheneuvolaa, perhesosiaalityötä, lastensuojelua tai poliisia.

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa häirintätapaukset ovat harvinaisia. Häirinnän ehkäisyssä pätevät samat toimintatavat, jotka ovat käytössä kiusaamisen ja väkivallan ehkäisemisen ja puuttumisen osalta. Mikäli varhaiskasvatuksessa epäillään tapahtuneen häirintää, on epäily dokumentoitava. Dokumentointi tehdään ”Kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään puuttuminen ja seuranta” -kaavakkeeseen (Liite 2). Erillistä vuosittaista suunnitelmaa häirinnän osalta ei tehdä, vaan ohjeistukset ja dokumentointi otetaan käyttöön tarvittaessa.

Yhteistyö huoltajien kanssa

Se, miten lapset kokevat erilaiset tilanteet, voi vaihdella, mutta lapsen kokemus kiusaamisesta on lapselle todellinen, oli kiusaaminen tahallista tai tahatonta. Jos kiusaamista ilmenee, tai sitä epäillään tapahtuneen on henkilöstöllä velvollisuus ilmoittaa siitä kiusaamisen kohteen ja kiusaamisen tekijän huoltajille (tai muulle lapsen lailliselle edustajalle). Kiusaamistilanteesta keskustellaan viiveettä lasten huoltajien kanssa ja etsitään yhdessä ratkaisuja kiusaamisen lopettamiseksi. Lapsella,

vanhemmilla/hoitajilla ja varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilökunnalla tulee olla yhteinen näkemys kiusaamisesta ja yhteinen tavoite kiusaamisen ehkäisemiseksi.

Lapsi ja perhe ohjataan aina tarvittaessa terveydenhuoltopalvelujen, kuten neuvolapalvelujen ja opiskeluhoitopalvelujen (esiopetus), sosiaalihuollon sekä lastensuojelun piiriin. Esiopetuksessa oppilaille ja hoitajille kerrotaan heidän oikeudestaan opiskeluhoitopalvelujen käyttöön. Kiusaamistilanteissa oppilas ohjataan tarvittaessa oppilaan tai hoitajan suostumuksella opiskeluhoitopalveluihin. Jos henkilöstö arvioi, että oppilaan tai opiskelijan opiskeluvaikeuksien, sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi tai poistamiseksi tarvitaan opiskeluhoollon psykologi- tai kuraattoripalveluita, on hänen viipymättä otettava yhteyttä psykologiin tai kuraattoriin yhdessä oppilaan kanssa, ja luovutettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot.

Suunnitelman dokumentointi, päivittäminen, arviointi ja tiedottaminen

Suunnitelma dokumentoidaan osaksi ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaa. Suunnitelma käydään läpi vuosittain, syksyllä kun kaikki työntekijät ovat aloittaneet työnsä ryhmässä. Ryhmäkohtaiseen suunnitelmaan kirjataan ne konkreettiset ehkäisyn ja puuttumisen keinot, joiden ajatellaan toimivan parhaiten kyseisen ryhmän lasten ja aikuisten kanssa. Suunnitelmaa tarkistetaan ja arvioidaan tarpeen mukaan tiimeissä, vähintään kerran vuodessa. Hoitajille tiedotetaan suunnitelman olemassaolosta toimintakauden alussa.

Lähteet:

(<https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/hairinnan-ennaltaehkaisy-ja-puuttuminen>)

(<https://www.oph.fi/fi/ei-kaikelle-vakivallalle>)

Esiopetuksen opiskeluhoitosuunnitelma

MLL, Kirves&Stoor-Grenner: Kiusaamisen ehkäisy varhaiskasvatuksessa

<https://www.kempele.fi/media/tiedostot/varhaiskasvatus-ja-opetus/varhaiskasvatus/liite-8-kiusaamisen-ehkaisy-ja-puuttumisen-suunnitelma.pdf>

Kaarinan kiusaamisen ehkäisysuunnitelma

Liite 1

Ryhmän kiusaamisen ehkäisyn, puuttumisen ja seurannan suunnitelma

HUOM! Kirjatkaa suunnitelmaan myös sellaiset yleisimmät konflikti- ja ristiriitatilanteet, jotka jatkuessaan voivat kehittyä kiusaamiseksi. Yleensä tilanteet arjessa ovat juuri niitä, eivätkä edes etene kiusaamisen tasolle.

Ryhmä ja lukuvuosi: _____

Laadittu: _____

Kirjaaja: _____

1.Kiusaamisen muodot/konflikti- ja riitatilanteet ja tavoite kiusaamisen ehkäisylle:
2. Kiusaamisen/konflikti- ja riitatilanteiden ehkäisyn keinot:
3. Kiusaamiseen/konflikti- ja riitatilanteisiin puuttuminen:
4. Suunnitelman arviointi:

1. Kirjatkaa tähän ryhmänne yhteinen kiusaamista ehkäisevän työn tavoite ja näkemys siitä mitä kiusaaminen on. Tavoitteena on, ettei ryhmässä esiintyisi kiusaamista.
2. Kirjatkaa tähän ryhmänne omat kiusaamisen ehkäisyn keinot ja menetelmät. Voitte valita tiettyjä painopisteitä ja vaihtaa niitä tarpeen mukaan (esim. aikuisen toiminta yksittäisen lapsen kanssa, aikuisen toiminta lapsiryhmässä)
3. Kirjatkaa tähän, miten akuutteihin kiusaamistilanteisiin puututaan.
4. Kirjatkaa tähän, miten ryhmän kiusaamisen vastaista työtä ja suunnitelmaa arvioidaan (noin ajankohdat), ryhmien yksilöllinen tilanne huomioiden. Arvioikaa ja sopikaa siitä, miten kiusaamistilanteiden dokumentointi tapahtuu eli onko tarvetta jatkuvaan kirjaukseen. Tähän kohtaan kirjataan myös suunnitelmasta tiedottaminen sekä uusien työntekijöiden perehdyttäminen.

Liite 2

Kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään puuttuminen ja seuranta (kaavake, joka täytetään, mikäli järjestetään palaveri, jossa mukana myös muita kuin varhaiskasvatuksen/esiopetuksen henkilöstöä sekä kaikissa häirintätapauksissa.)

Varhaiskasvatusyksikkö ja ryhmä: _____

Lukuvuosi _____

Kirjaaja: _____

Tilanteen kuvaus ja havainnot: Millaista kiusaamista/väkivaltaa/häirintää on tapahtunut?
Kuinka tilanteeseen on puututtu?
Lasten, huoltajien ja varhaiskasvatuksen työntekijöiden kanssa yhdessä sovitut toimintatavat, jatkosuunnitelma
Suunnitelman seuranta ja arviointi
Päivämäärä ja allekirjoitukset:

Suunnitelma säilytetään lapsen varhaiskasvatusyksikössä

